

ind i denne her sammenhæng, for investeringsmuligheder, beskatning osv. er også afgørende for folk, der vil drive selvstændig virksomhed og have mod på det.

Man kan i virkeligheden sige, hvis man skal blive på det erhvervsmæssige, at dér, hvor der virkelig skete en afvandring inden for selvstændighedskulturen, det var vel, da afvandringen fra landbruget for alvor satte i gang og vi fik industrikulturen.

Omvendt må vi sige, at hvis vi ikke ved den lejlighed havde haft mulighed for at få mange gode medarbejdere ansat i vore industrier, mange gode håndværkere, ja, så var den udvikling i hvert fald ikke lykkedes over én kam.

Man kan somme tider sige til sig selv, når man har – hvad jeg jo har – både megen interesse, og også megen veneration over for landbruget, som jo igennem årene virkelig har produceret mange selvstændige, mange iværksættere, at det så er lidt ærgerligt, at landbruget selv tit har givet indtryk af, at det er et utilfredsstillende erhverv at være i, og at dele af erhvervsorganisationerne også har haft det formål at gøre landbrugsvirksomhederne stadig større, sådan at det i virkeligheden er svært for en ny ung iværksætter at komme i gang. På den anden side er det jo altså udviklingen, og også det må vi indrette os på.

Jeg nævner det her, fordi jeg selvfølgelig er af samme opfattelse, som andre har været oppe og give udtryk for, at fordi vi i dag interesserer os specielt for iværksætterne og for de selvstændige, så betyder det jo ikke, at vi nedvurderer lønmodtagerne, som jo i mange sammenhænge er uundværlige for også at få virksomhederne til at køre. Det er der flere ordførere der også har understreget, og vi har selvfølgelig også brug for en betydelig offentlig virksomhed, som kan sikre, at vore virksomheder har gode vilkår at leve under.

Når det gælder selve uddannelserne, ja, så har jeg jo allerede i mit første indlæg fremhævet, at vi har taget en række initiativer, vi har forbedret af en række initiativer, og jeg ser nu frem til, at vi styrker udvalgsarbejdet – som det er foreslået i dagsordenen – med eksterne repræsentanter, med folk, der har særligt engagement og særlig indsigt i selvstændighedskulturen, i spørgsmålet om iværksættelse, sådan at vi, når vi når frem til efteråret, som det er foreslået i dagsordenen, er i stand til at fremlægge en strategi inden for uddannelsesområdet, som på hele feltet kan være med til at styrke det, som nu har

været intentionen og formålet med denne dagsorden.

Jeg mener ikke, det er nødvendigt at gå ind i enkeltheder inden for vort uddannelsessystem. Jeg deler opfattelsen af, og det mener jeg også jeg allerede redegjorde for i mit første indlæg, at der er behov for en indsats over hele feltet fra folkeskolen og op til de højeste og længst varende uddannelser.

Der er ét spørgsmål, som i denne sammenhæng er interessant og ikke så ligetil at løse. Det har ordførere, der har fremført det, jo også selv erkendt. Det er nemlig at sikre, at de, som formidler, altså lærerne, har tilstrækkelig baggrund for at kunne rådgive og vejlede og for den sags skyld direkte undervise i emner, der knytter sig til det, vi her og nu omtaler som selvstændighedskultur, betydningen af at være iværksætter og være selvstændig, om de kan det, hvis de alene har levet deres liv i uddannelsesinstitutionerne – først selv som elever og straks efter som lærere. Det er vel også grunden til, at vi i dag er meget opmærksomme på, om vi ikke er i stand til på forskellige felter at kombinere den egentlige gerning som underviser med også at få erfaringer fra virksomhederne; det, man i mange sammenhænge kalder det virkelige eller det praktiske liv.

Jeg synes, der har været ganske gode initiativer undervejs igennem årene. Der gøres stadig væk også forsøg med at se, hvordan lærerne kan komme ud og virke i samarbejde med virksomhederne, deres ansatte og deres ledere for at få en fornemmelse af det. Ikke mindst på det seneste har vi gjort en del ud af, at vore vejledere på feltet også skal have størst mulig praktisk indsigt i det, de skal vejlede i.

Men som alle vil vide, er det et spørgsmål om ressourcer. Det er et spørgsmål, om vi skal skaffe midler i første omgang ved at forsøge at omprioritere og i andre tilfælde ved at søge helt nye midler til at fremme en bestemt udvikling, som vi ønsker. Og dér vil jeg ikke lægge skjul på, at skal noget af det, vi forestiller os, og noget af det, der også er sagt i dag om at styrke feltet, lykkes, kan der blive behov for, at vi i fællesskab må søge flere ressourcer end dem, vi umiddelbart har til rådighed.

En af de ting, der er interessante, og som jeg i hvert fald ikke selv er i stand til at svare på i dag, er, om f.eks. de lærere, der nu virker i erhvervsuddannelserne, og som for manges vedkommende kommer med en direkte praktisk erfaring – de er nemlig fagligt uddannede – giver